

A FAKITERMELŐK VILÁGVERSENYÉNEK TÖRTÉNETE, ÉRTÉKELÉSE, A FEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI

DR. SZÁSZ TIBOR

A II. világháborút követően a fakitermelők versenyét számos európai és más világrészben levő országban megrendezték. Ezekről a versenyekről az egyes országok szaklapjai, film- és televízió híradói rendszeresen beszámoltak. A versenyeket az egyes országokban sajátosságaiktól függően — vagy az erdészeti állami vezetés, vagy a kutatóintézetek, vagy a szakszervezetek, vagy az ifjúsági szövetségek szervezték. Az 1960-as évek második felében általánossá vált az a gyakorlat, hogy a versenyek átlépték egy-egy ország határát és a szomszédos országok fakitermelői résztvettek egymás versenyein. Ezek a versenyek a meghívó ország szabályzata alapján kerültek megrendezésre. Valójában ezek a versenyek voltak a Fakitermelők Világversenyét előkészítő rendezvények.

Magyarországon az Erdészeti Tudományos Intézet az első versenyt 1955-ben rendezte. 1960-tól az ERTI az erdészet állami vezetésének a megbízása alapján — az MEDOSZ és az OEE közreműködésével — az erre a célra kijelölt erdőgazdaságokban előbb évente, majd két évenként szervezte a versenyeket. 1966-tól a versenyekre külföldieket is meghívtunk, illetve külföldi meghívásokat elfogadtunk. 1970-ben Ausztriába, Bulgáriába, Csehszlovákiába, Finnországba, Jugoszláviába, Lengyelországba, az NDK-ba és a Szovjetunióba küldtünk meghívót. Ezek közül a Visegrádon rendezett versenyen négy ország csapata és még két ország küldötte, tehát összesen hat ország erdészeti képviselői vettek részt. A Finnországban 1977-ben elfogadott alapszabály innen indítja a versenyek sorszámozását.

1970-ben Visegrádon — a meghívó országok nemzeti szabályzatának a nem kellő ismeretéből származó rossz tapasztalataink miatt — javasoltuk azt, hogy a nemzeti versenyektől függetlenül a nemzetköziet és dolgozzunk ki azokra a különböző országok lehetőségeit, adottságait és kialakult versenymódszereit figyelembe vevő nemzetközi szabályzatot. Egyúttal az ERTI vállalkozott arra is, hogy a szabályzat-tervezetet — időmérésekre alapozva — az értékelő táblázatokkal együtt elkészíti, majd a Jugoszláviában, e versenyeket rendező Népi Technika megbízottaival egyeztetve végleges formába hozza. Az egyeztetést 1971 májusában Magyarországon rendezett tárgyaláson elvégeztük.

1971-ben a hazánkban és Jugoszláviában rendezett versenyen próbaképpen már ezt a szabályzatot alkalmaztuk. A verseny nem az erdőben, hanem versenypályán zajlott le. A versenyszámok a következők voltak; kombinált darabolás; gallyazás — a gallyakat mesterségesen rögzítő —fán; célbavágás fejssével függőleges és vízszintes céllapra; papírfá-sarangba rakása. Fontos állomásként kell az 1971. évet megemlítenünk azért is, mert Jugoszlávia a csapatbajnokság győzteseire részére a még ma is alkalmazott értékes vándorszerleget alapított.

Az értékelő-rendszerben és a technikai felszerelésekben 1971-ben jelentkezett problémák áthidalása után 1972-ben ismét e szabályzatra építve rendeztünk az 1982. évi verseny helyén, Gyenesdiás-Nagymezőn nemzetközi versenyt. Erre meghívtuk a FAO, az EGB és az ILO Közös Bizottsága által éppen akkor Magyarországon rendezett Erdőfeltárási Szimpózium résztvevőit is azzal a céllal, hogy kérjük a Közös Bizottság erdészeti balesetelhárítási és szakmunkásképzési munkacsoportjától, amelynek vezetője is jelen volt, vállalja el a versenyek világméretű szervezését. A közös bizottság döntéséig is javasoltuk, hogy hívjunk létre olyan nemzetközi szervezőbizottságot, amely évente más-más országban gondoskodik a versenyek rendezéséről, a versenyfeladatok és a szabályzat folyamatos fejlesztéséről. A jelenlevők javaslatunkat elfogadták. A jugoszláv Népi Technika megbízottja, mint a nemzetközi versenymozgalom egyik fő támogatója ajánkozott arra, hogy a nemzetközi szervezőbizottság megalakítása érdekében 1973. januárjában Jugoszláviában megrendezi a tárgyalást. Erre, a meghívott 11-ből nyolc ország; Bulgária, Franciaország, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Norvégia, Románia és a Szovjetunió képviselői jelentek meg. Az összejövetelen titkos szavazással öttagú nemzetközi szervezőbizottságot választottak. Ezek a következő országok küldöttei voltak: Jugoszlávia, Magyarország, Norvégia, Románia és a Szovjetunió.

1973-tól az — időközben nemzetköziről világversenyre átkeresztelt — versenyt Magyarországon és Jugoszlávián kívül még a következő országokban rendeztek: 1973 Romániában, 1974 Norvégiában, 1975 a Szovjetunióban, 1976 Bulgáriában, 1977 Finnországban, 1978 Csehszlovákiában, 1980 Norvégiában, 1981 Lengyelországban, 1982 Magyarországon. A résztvevő országok száma a kezdeti hatról 21-ig növekedett. Az utóbbi hat évben a résztvevő országok száma 10—14-re esett vissza. Eddig a versenyeken 1—12 alkalommal a következő országok csapatai vettek részt: az Amerikai Egyesült Államok, Ausztria, Bulgária, Csehszlovákia, Dánia, Finnország, Franciaország, Görögország, Japán, Jugoszlávia, Kanada, Lengyelország, Magyarország, Mongólia, Német Demokratikus Köztársaság, Német Szövetségi Köztársaság, Norvégia, Románia, Svájc, Svédország, a Szovjetunió és Törökország. Megfigyelővel képviseltette magát India, Kenya és Spanyolország.

Az 1973-ban rendezett jugoszláviai tárgyaláson a Magyarországot képviselő küldöttet — miután erre már korábban kezdeményezést tettünk — a résztvevők megbízták azzal, hogy igyekezzen valamely már működő erdészeti világszervezet keretében helyet és pénzügyi alapot biztosítani a versenyek rendezésére. Sajnos, az e téren tett minden próbálkozásunk eredménytelenül zárult. A már említett Közös Bizottság munkacsoportja a javaslat elől az anyagi forrásaik beszűkülésére, az Erdészeti Szakszervezetek Európai Szövetsége pedig az anyagi alapok teljes hiányára való hivatkozással kitért. Ezért 1974-ben a magyar erdészeti képviselőmet felvettem azt, hogy hozunk létre saját alapszabályt, amely a jövőre nézve tisztázza a versenyek rendezési jogát a rendezéssel kapcsolatos költségek biztosítását, a bírói ítéletek pártatlanságát és a versenyszabályzat változtatásának a feltételeit. Egyúttal vállalkoztam arra is, hogy az ERTI-ben ilyen alapszabály-tervezetet kidolgozzunk. Ennek elkészítését azonban 1974-től 1976-ig a résztvevő országok küldöttei nem tartották indokoltnak. Az 1976-ban Bulgáriában rendezett verseny szervező bizottsága az ERTI-t felkérte a tervezet elkészítésére, a Szovjetuniót képviselő erdészeti szakszervezeti delegátust pedig a tervezet véleményezésére. A véleményezett tervezetet, mint a ma is érvényben levő alapszabályt 1977-ben a Finn Oktatásügyi Minisztérium Erdészeti Főigazgatósága végleges formába

1972-ben a vándorserleg átadása a győztes magyar csapatnak.

szövegezte. A jelenlevők azt elfogadták. Az alapszabályban a következő legfontosabb kérdések kerültek rögzítésre:

- A verseny rendezésére az egyes országok önként vállalkoznak.
- A verseny rendezésére vállalkozó országok rendező szervei a versennyel kapcsolatban felmerülő — országukon belüli — összes költséget, beleértve az ötfős delegációk és a főzsüri tagjainak az ellátását, elszállásolását is, maguk viselik.
- A versenyek részrehajlásmentes tisztaságát az értékelő számítások helyességét ötfős nemzetközi bizottság (főzsüri) szavatolja. A főzsüri jogosult a szabályzat módosítására és a versenyen felmerült óvások helytállóságának eldöntésére. A főzsüri elnökből és négy tagból áll. Az elnököt az az ország adja, amelyik a versenyt rendezi. A négy tagot pedig az előző négy versenyt rendező ország szolgáltatja. Ilyen formán a legrégebben rendező ország képviselője ki-, az új rendező országé pedig belép a szervező bizottságba. (Ez a tétel a Norvég Ifjúsági Szövetség javaslatára került beépítésre. Ezzel a Jugoszláviában 1973-ban megválasztott ötfős szervező bizottság leköszönt.)

A főzsüri 1974-től több lényeges és egyéb apró változtatást hajtott végre a szabályzatban. Így a döntés és a gallyazás a versenypályáról az erdőbe került, elmaradt a fejszevágás és a papírfa sarangolási feladat. Norvégia javaslatára a versenyszámok közé bekerült a lánckímélő darabolás.

Értékelve a fakitermelők világversenyének eddigi történetét és tapasztalatait megállapítható, hogy:

- a fakitermelés — még ma is legfontosabb — műveleteiben dolgozó motorfűrészesez a nemzetközi szinten kialakult legjobb munkafogásokat meg-

- ismerhették, elsajátíthatták és saját országukban elterjeszthették;
- saját eszközeik, munka- és védőfelszereléseik bemutatásával — a közvetlen tapasztalatok szerzése révén — segítették azok fejlesztésének gyorsabbá tételét;
- nemzetközi méretekben ráirányították a figyelmet a fakitermelők egészségének védelmére és a balesetek megelőzésének a jelentőségére;
- a fakitermelők a mindennapi munkájukban úgy igyekeznek helytállni, hogy az országos versenyen kiérdemeljék a nemzetközi versenyre delegált válogatott keretbe jutást;
- a versenyekről a sajtón, rádión, televízión, a filmen keresztül adott tudósítások ráirányították a közvélemény figyelmét erre a „teljes embert” kívánó szép szakmára;
- a nemzetközi szabályzat megismerése, különböző országok szakembereivel a találkozás, növeli a fakitermelők szakmai önbizalmát és tekintélyét;
- a rangos rendezvényeket, a nemzetközi főzsüri és a rendező ország erdészeti műszaki szakembereinek az erőfeszítéseit a munkások érték végzett munkának tekintik, tehát összekovácsolja a fizikai és szellemi dolgozókat;
- a különböző országok együttléte, egészséges szellemű vetélkedése segít elmélyíteni a népek közötti barátságot.

Magyar részről úgy értékeljük, hogy az eddigi versenyek sikere nem egyes országok és nemzetek érdeme. Ezt közösen segítette elő minden olyan ország és szakember, akik közreműködtek a versenyek rendezésében, akik ezekre a versenyekre eljöttek és akik javaslataikkal segítették a pozitív irányú fejlő-

A Szovjetunióban 1975-ben ezüstérmes magyar csapat tagjai a rádióknak nyilatkoznak

dést. Az a tény, hogy ez a versenymozgalom világméretűvé növekedett, függetlenül attól, hogy csak önkéntes, társadalmi alapon szervezett gazdája van, bizonyítja a létjogosultságát. Meggyőződésünk az, hogy ha vannak is a nemzetközi gazdasági és politikai helyzetből függően esetenként megtorpanások, az eddigi 12 fakitermelő világversenyt már olyan hagyomány-erő, amely fenntartja a folyamatosságot. Ahhoz, hogy a rangja növekedjen és lépést tartson a technika fejlődésével, a résztvevő országok erdészeti képviselőinek javaslataikkal, magukra vállalt feladatok megoldásával segíteniük kell a versenyek tartalmának folyamatos megújulását, gazdagabbá tételét, a versenyeknek a fakitermelés teljes területét át kell fogniuk és tükrözniük kell a gyakorlati munka javítását, könnyebbé, ésszerűbbé tételére érdekében a valós gyakorlati problémákat. Tapasztalataim alapján a továbbfejlesztés érdekében a következőket javaslom:

- Célszerű lenne a versenyfeladatok közé a közelítést, a darus rakodást és a szállítást is felvenni.
- Szükségesnek tartom a versenyek szakmai tartalmának a növelése érdekében a versenyek helyén erdészeti bemutatók, kiállítások rendezését.
- Az egészségvédelem és a munkabiztonság terén elért fejlesztési eredmények közreadását fontosnak ítélem. Ezért javaslom ezt a kérdést a versenyek központi kérdésévé tenni.
- Szükségesnek tartom a résztvevők számának növelése érdekében a következő versenyekre kibocsátott meghívókban kifejezésre juttatni azt, hogy a részvétellel a vendégek nem vállalnak kötelezettséget versenyrendezésre. (Az olimpiákon résztvevő országok közül is csak kevesen rendeznek olimpiát.)
- A hét éve elfogadott alapszabályt javaslom felülvizsgálni és a szükségessé vált fejlesztést elvégezni!

Az erdők maradjanak vegyszer mentesek. A fanyersanyag témában előhasznált fakitermelési munkacsoport ülést tartottak Budapesten. Ezen az értekezleten a szovjet küldöttség vezetője érdekes információt mondott. A Szovjetunió európai részén levő erdőkben az északi tajga-erdők (fenyő-övezet) kivételével betiltották a vegyszerek alkalmazását, így a növényvédő vegyszereket, herbicideket, arboricideket. Egyedül a műtrágyák használata megengedett. Az alapvető célkitűzés az, hogy az erdősztyepp és sztyepp-vidéken, ahol a mezőgazdaság kiterjedten alkalmaz vegyszereket, legalább az erdők maradjanak vegyszer mentesek. Bár nálunk is így lehetne!

Keresztesi Béla

A lucfenyvesekben „V”-fák kijelölését az osztrákok lényeges erdőgazdálkodási munkának tekintik. Erre ad gyakorlati útmutatást *Karl Filla* az *Allgemeine Forstzeitung* 1982. évi 11. füzetének 313. oldalán. Szerinte legkevesebb 3 követelményt kell a kijelöléssel kielégíteni:

- a „V”-fa mellmagassági átmérője nem lehet kisebb, mint a negyedével növelt fmagasság, természetesen m helyett cm. Pl. egy 18 m-es fánál:

$$18 + 4,5 = 22,5 \text{ cm};$$
 - a kijelölendő fa egészséges legyen;
 - egymástól legalább 4 m távolságra legyenek.
- Természetesen még egyéb feltételeket is lehet előírni (pl. szimmetrikus korona, törzsmínőség, elosztás, vitalitás), azonban minél egyszerűbb az utasítás, annál egyszerűbb a végrehajtás.

(Ref.: dr. Kollwentz Ö.)